

REAGUJ MĄDRZE!

Materiał dla nauczycieli i wychowawców. Scenariusz zajęć i reagowanie na zgłoszenie

Scenariusz lekcji wychowawczej opartej na plakacie i przypomnienie, jak reagować na zgłoszenie przemocy rówieśniczej według ścieżek pomocy MEN z kwietnia 2026 roku.

Scenariusz zajęć, 45 minut

Cele. Uczeń rozpoznaje różne formy krzywdzenia, odróżnia zgłoszenie od skarżenia, wie, do kogo w szkole może się zwrócić i zna numer 116 111.

Pomoce. Plakat A2 lub plik PNG na tablicy interaktywnej, kartki z opisami sytuacji, karteczki samoprzylepne.

Etap	Przebieg	Czas
Wprowadzenie	Pokaż plakat i odczytaj hasło „Reaguj mądrze!”. Zapytaj, co według uczniów znaczy reagować mądrze. Ustal zasady rozmowy, czyli bez nazwisk z klasy i bez wyśmiewania odpowiedzi.	5 min
Co krzywdzi	Uczniowie zapisują na karteczkach zachowania, które ranią. Pogrupujcie je na tablicy w krzywdę fizyczną, słowną, wykluczanie i krzywdę w internecie. Odwołaj się do kroku 1.	10 min
Praca z kadrami	Podziel klasę na sześć grup. Każda omawia jeden kadr plakatu i odpowiada na pytania. Co się dzieje, co czuje osoba krzywdzona, co robi bohater i dlaczego to dobry wybór. Grupy krótko prezentują wnioski.	15 min
Zgłoszenie a skarżenie	Odczytaj kilka krótkich sytuacji. Uczniowie decydują, czy to skarżenie, czy zgłoszenie. Każdą odpowiedź uzasadniają. Wniosek z kroku 4 brzmi „To nie skarżenie. To pomaganie.”.	10 min
Podsumowanie	Wskaż osoby w szkole, do których można przyjść. Pokaż sposób dyskretnego zgłoszenia, jeśli szkoła go ma. Pokaż numer 116 111. Zapowiedz, że po zajęciach można porozmawiać w cztery oczy.	5 min

Klasy od I do III. Skróć zajęcia do trzech kadrów, czyli zauważ, zgłoś dorosłemu i wesprzyj. Zamiast pracy w grupach poproś o rysunek „Jak mogę komuś pomóc”.

Klasy od VI do VIII. Poświęć więcej czasu krokowi 2. Porozmawiajcie o nagrywaniu i rosyłaniu filmów, o grupowych czatach i o tym, że udostępnienie cudzej krzywdy też krzywdzi.

Gdy uczeń zgłosi przemoc

- KROK 1**
ZAPEWNIJ BEZPIECZEŃSTWO
Przerwij krzywdzenie, jeśli trwa. W razie potrzeby rozdziel uczniów, udziel pierwszej pomocy, wezwij pogotowie lub Policję pod numerem 112. Powiadom dyrektora.
- KROK 2**
WYSŁUCHAJ I UDOKUMENTUJ
Wysłuchaj ucznia spokojnie, bez oceniania i bez wielokrotnego przesłuchiwania. Sporządź notatkę służbową ze słowami ucznia i datą. Zabezpiecz dowody, na przykład zrzuty ekranu. Nagich ani intymnych zdjęć ucznia nie kopiuj i nie przysyłaj. Zapisz adres strony i przekaż sprawę dyrektorowi do zawiadomienia Policji.
- KROK 3**
PRZEKAŻ DALEJ
Postępuj według procedury interwencji ze standardów ochrony małoletnich obowiązujących w szkole. Przekaż sprawę pedagogowi lub wychowawcy, którzy rozmawiają z uczniami i powiadamiają ich rodziców. O zawiadomieniu Policji lub sądu rodzinnego decyduje dyrektor albo osoba wskazana w standardach.
- KROK 4**
ZADBAJ O OBIE STRONY
Uczeń krzywdzony potrzebuje wsparcia pedagoga lub psychologa i planu bezpieczeństwa. Wobec ucznia krzywdzącego potrzebne są rozmowa, środki wychowawcze i praca z rodzicami. Sprawdź, czy on sam nie doznaje przemocy.

5

KROK 5
OBSERWUJ

Po interwencji obserwuj relacje w klasie i zaplanuj spotkania kontrolne, na przykład po miesiącu i po trzech miesiącach. Przemoc często wraca, gdy dorośli przestają patrzeć.

Czego unikać

- Konfrontacji ucznia krzywdzonego z uczniem krzywdzącym na forum klasy.
- Mediacji, gdy krzywda się powtarza albo jedna strona ma wyraźną przewagę. Mediacja zakłada równość stron.
- Ujawniania, kto zgłosił sprawę. To zniechęca innych do zgłaszania.
- Bagatelizowania zgłoszenia słowami „to tylko żarty” albo „dzieci tak mają”.

Obowiązki szkoły, w skrócie

- Od 15 sierpnia 2024 roku w szkołach obowiązują standardy ochrony małoletnich. Określają one m.in. procedurę interwencji i osoby odpowiedzialne za zawiadomienia.
- Szkoła ma obowiązek niezwłocznie zawiadomić sąd rodzinny lub Policję, gdy dowie się, że uczeń popełnił czyn zabroniony wyczerpujący znamiona przestępstwa ściganego z urzędu. Ma też zabezpieczyć ślady i dowody (art. 4 ust. 3 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, Dz.U. z 2026 r. poz. 163).
- W mniej poważnych sprawach dyrektor może zastosować środek oddziaływania wychowawczego, na przykład pouczenie, ostrzeżenie albo przeproszenie pokrzywdzonego. Potrzebna jest zgoda rodziców i ucznia (art. 4 ust. 4 tej ustawy). Nie dotyczy to przestępstw ściganych z urzędu.
- Gdy rodzice ucznia krzywdzonego lub krzywdzącego nie współpracują, a dobro dziecka jest zagrożone, szkoła może złożyć do sądu rodzinnego wniosek o wgląd w sytuację rodziny.
- Gdy w trakcie interwencji wyjdzie na jaw przemoc domowa, szkoła wszczyna procedurę Niebieskiej Karty, która nie dotyczy przemocy rówieśniczej.

Gdzie szukać pomocy

Numer	Kiedy dzwonić
112	Numer alarmowy. Gdy zagrożone jest czyjeś życie lub zdrowie albo przemoc trwa.
116 111	Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę. Bezpłatny, całą dobę, także czat na stronie 116111.pl.
800 12 12 12	Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka. Bezpłatny, całą dobę, wyłącznie dla dzieci i młodzieży.
800 100 100	Telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci, prowadzony przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę. Bezpłatny, w dni robocze, godziny na stronie fdcs.pl.

Gdzie zgłosić przestępstwo lub nielegalne treści w internecie

Gdzie	Co zgłosić i jak
Policja	Zawiadomienie przyjmie każdy komisariat, osobiście albo na piśmie. Wystarczy podejrzenie. Przestępstwa w internecie prowadzi też Centralne Biuro Zwalczania Cyberprzestępczości, ale zgłasza się je w zwykłej jednostce Policji.
Dyzurnet.pl	Zespół NASK przyjmuje zgłoszenia nielegalnych treści w internecie, zwłaszcza materiałów przedstawiających seksualne wykorzystywanie dzieci, a także niepokojących kontaktów dorosłych z dzieckiem. Formularz na dyzurnet.pl albo w mObywatelu, także anonimowo.

Źródła to materiały MEN, Policji, NASK i FDPS oraz ustawa o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich. Nie zastępuje procedur szkoły ani porady prawnej.